

GUIDE FÖR RÄTTVIS HANDEL

Så skapar vi hållbar konsumtion och produktion

LÄRARHANDLEDNING

Hej Lärare!

Detta är ett utbildningsmaterial som syftar till att förklara hur man på olika nivåer jobbar för att skapa en bättre värld genom rättvis handel. Vi vill med materialet uppmuntra till eftertanke och diskussion kring viktiga globala samhällsfrågor genom texter och övningar.

Lektionsförberedelser

Ingen känner din klass lika bra som du eller vet var i kursplanen ni befinner er. Du kan dina elevers styrkor och svagheter, samt vad som funkar, så använd materialet där du tycker att det funkar.

Gruppövningar

Detta material handlar mycket om samhällskunskap och även lite historia. Ämnen som i mångt och mycket kretsar kring diskussion. Därför har vi tagit fram gruppövningar och diskussionsfrågor som är kopplade till olika kapitel i "guiden". Det är i dialog man vrider komplexa frågeställningar till lösningar. Här är resonemangen det centrala snarare än de enskilda svaren.

Papper och penna

Varje lektion avslutas med en gruppövning och efterföljande diskussionsfrågor. Se till att samtliga deltagare har papper och penna redo för att kunna anteckna sina resonemang.

Tiden

Vi har strävat efter att skapa ett material som du som lärare lätt kan plocka ut delar av, eller hela tryckmaterialet. Det finns även en färdigt utarbetat powerpoint-presentation samt korta animerade filmer som kan komplettera det tryckta materialet.

Varje övning går att genomföra på ungefär en halvtimme. Men frågorna är öppna och svaren beror på förkunskaper och intresse, och därför kan tidsbehovet variera. Är det någon övning som skapar engagemang så är det upp till läraren att avväga hur lång tid som behövs.

Mycket nöje!

Kursmål

Vi är övertygade om att "guidens" innehåll är så viktigt att det kan användas i många sammanhang. Det finns som sagt två ämnen där materialet lämpar sig allra bäst; Historia och Samhällskunskap. Nedan har vi därför lyft ut kursmålen från dessa ämnen, i enlighet med skolverkets läroplan för Historia och samhällskunskap i årskurs 7-9 (enligt Lgr11) samt historia och samhällskunskap 1a och 1b och 2 (enligt Lgy11).

Historia årskurs 7-9

"Vad historiska källor kan berätta om människors och grupperas strävan att påverka och förbättra sina egna och andras levnadsvillkor, till exempel genom uppfinningar, bildandet av fackföreningar och kampen mot slaveri."

Historia 1a

Globala förändringsprocesser och händelser, till exempel resursfördelning, fredssträvanden, ökat välstånd, mänskliga rättigheter, jämställdhet, konflikter och ökat resursutnyttjande.

Historia 1b

Globala förändringsprocesser och händelser, till exempel resursfördelning, fredssträvanden, ökat välstånd, mänskliga rättigheter, jämställdhet, konflikter och ökat resursutnyttjande.

Samhällskunskap årskurs 7-9

De mänskliga rättigheterna inklusive barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen. Deras innebörd och betydelse samt diskrimineringsgrunderna i svensk lag. Olika organisationers arbete för att främja mänskliga rättigheter.

Samhällskunskap 1a & 1b

"De mänskliga rättigheterna, vilka de är, hur de förhåller sig till stat och individ och hur man kan utkräva sina individuella och kollektiva mänskliga rättigheter."

"Arbetsmarknad, arbetsrätt och arbetsmiljö. Arbetsmarknadens parter, deras olika roller och betydelse för samhällsutvecklingen. Arbetsmarknadens sätt att fungera, anställningsvillkor

Samhällskunskap 2

"Nationalekonomiska teories framväxt och genomslagskraft utifrån historiska villkor och motsättningar, till exempel merkantilism, ekonomisk liberalism, marxism, keynesianism och monetarism. Frågor om tillväxt, makt, inflytande, ett hållbart samhälle, miljö och resursfördelning i relation till de ekonomiska teorierna."

Det nutida samhällets politiska utveckling utifrån historiska villkor och motsättningar, till exempel mänskliga rättigheter, nationalism, kolonialism och jämställdhet, i relation till maktfördelning och ekonomiska villkor. Frågor om aktörens handlingsfrihet kontra strukturella villkor."

Om du vill beställa mer material inom detta ämne eller läsa mer om den fackliga situationen i världen, gå in på www.uniontounion.org

GUIDE FÖR RÄTTVIS HANDEL

Så skapar vi hållbar konsumtion och produktion

UPPGIFTER TILL KLASSEN

Övning 1

Denna övning behandlar kapitlet om internationella överenskommelser. s. 6-13

Gör så här:

- 1 Dela in deltagarna i åtta grupper och ge varje grupp en konvention.
- 2 Varje deltagare ska hitta minst ett argument mot gruppens konvention.
- 3 Ge varje grupp 5 minuter att hitta sitt argument innan de delar med sig av dem.
- 4 Varje grupp ska sedan försöka slå hål på argumenten (utan att gå till personangrepp).
- 5 Samla ihop gruppen och diskutera hur de tyckte det var att "se det från andra sidan".

Övning 2

Denna övning behandlar kapitlet om internationella överenskommelser. s. 6-13

Gör så här:

- 1 Dela in deltagarna i åtta grupper.
- 2 Varje grupp ska tilldelas att diskutera Agenda 2030, ILO:s kärnkonventioner, OECD:s riktlinjer eller FN:s principer för företag och mänskliga rättigheter och diskutera vad som är bra respektive utmaningar med dessa.
- 4 Varje grupp ska sedan förbereda sig och presentera dessa internationella överenskommelser.
- 5 Samla ihop klassen och fråga varför det finns olika och vad som skiljer mellan överenskommelserna samt om det finns likheter eller kopplingar. Vad har facket och civilsamhället för roll för att få dessa internationella regelverk att fungera?

Övning 3

Denna övning behandlar kapitlet om hållbart företagande och uppförandekoder.

s. 14-19

Gör så här:

1 Dela in gruppen i mindre grupper om fyra. Säg till två i varje grupp att de är för hållbart företagande och uppförandekoder och att två är emot.

2 De par som är emot ska vara beredda att plocka fram det andra parets två bästa argument för och tvärtom.

3 Ge paren 5 minuter att komma på argument och förbereda sig och släpp sedan loss dem att argumentera emot varandra i smågrupperna under 10 minuter

4 Samla ihop gruppen, lista parens argument och diskutera dem gemensamt.

Diskussionsfrågor

1 För och nackdelar med företags policyer för hållbart företagande och uppförandekoder

2 Finns det goda företaget?

Efter diskussionen: Diskutera hållbarhet. Presentera ett dilemma och fråga hur man ska förhålla sig till det:

Ibland uppstår dilemman kring hållbar produktion. Om ett klädföretag producerar ekologiskt i en diktatur. Är det hållbart?

Om en producent visar sig behandla sina anställda dåligt på en arbetsplats. Är det rätt med bojkott av den varan eller produkten, om det kan innebära att anställda förlorar sina jobb?

Övning 4

Denna övning behandlar kapitlet om hållbart företagande och uppförandekoder samt kapitlet om globala ramavtal.

s. 14-25

Gör så här:

1 Dela in gruppen i mindre grupper om fyra. Säg till två i varje grupp att de ska argumentera för att hållbart företagande och uppförandekoder är det bästa sättet att skapa bättre arbetsvillkor i världen och att två ska argumentera för att globala ramavtal är ett bättre alternativ.

2 Paren ska genom att läsa skriften plocka fram argument för sin ståndpunkt och förbereda motargument de förväntar sig behöva.

3 Ge paren 5 minuter att komma på argument och förbereda sig och släpp sedan loss dem att argumentera i smågrupperna under 10 minuter.

4 Samla ihop gruppen, lista parens argument och diskutera dem gemensamt.

Övning 5

Denna övning behandlar kapitlet om hållbar upphandling, påverkan och konsumtion.

s.26-35

Gör så här:

Alla i klassen tar ställning i följande frågor genom att ställa sig i ett hörn av klassrummet som representerar ett svar. Diskutera sedan varför eleverna valt det de gjort.

Frågor

1 Hur tror du att du som enskild person kan göra störst skillnad?

Hörn 1: Påverka min skola/förening att agera mer hållbart.

Hörn 2: Att själv köpa etiskt märkta varor som fairtrade eller kravmärkt.

Hörn 3: Ställa krav/frågor i affären där jag handlar.

Hörn 4: Gå med i ett fackförbund eller annan organisation som jobbar med dessa frågor.

2 Vad tycker du är den största utmaningen med hållbarhetsmärkning?

Hörn 1: Det är dyrt

Hörn 2: Det är inte konsumentens ansvar utan affärer och stat som har ansvar att förändra

Hörn 3: Jag ser inget problem

Hörn 4: Annat problem

3 Om du skulle välja ett sätt att agera för att verka för bättre arbetsvillkor i världen som inte har med din egen konsumtion att göra, vad skulle du då vilja göra?

Hörn 1: Arrangera en demonstration

Hörn 2: Bli informatör för hållbar konsumtion

Hörn 3: Påverka min skola/arbetsplats genom motion eller möte med ledning

Hörn 4: Jag har en egen idé